

Ett större och delvis störande ingrepp i orgelverket företogs år 1905, då firman P. L. Åkerman & Lund vid en renovering av orgeln ur första manualen avlägsnade Fleut d'Amour och utbytte den mot en Gamba 8, samt i andra manualen avlägsnade Fugarå, Trompet 8 och Vox humana och ersatte den med Salicional 8" och Violin 8". Ehuru i sig vackra och välgjorda ha de nya stämmorna en påfallande brist: att icke vilja smälta samman med det gamla orgelverkets stämmor. En del av det gamla pipmaterialet återfinnes ännu på sakristians vind.

Följande organister vid Söderköpings kyrka äro kända:

Frantz Zander	1590	Johan Sjögren	1763
Simon Vallentinsson	1639	Olof Olofsson Carling	1780
Knut Larsson	1680	Axel Wilh. Ahlstedt	1832
Peter Petersson	1688	Joh. Peter Frans Törnell	1885
Johan Besoldus	1700	Albert V. Gustafsson	1894
Olof Trulsson	1732	Anders Hedenström	1932
Pehr Rothstein	1749		

Arthur Adell

För denna uppsats avsedd bild av orgelfasaden i Söderköpings kyrka kan inflyta först i nästa nummer.

Kyrkosångens Vänners årsredogörelse 1941.

I. Centralkommitténs verksamhet.

K. S. V:s centralkommitté hade sitt ordinarie årssammanträde i Stockholm under Biskop Auléns ordförandeskap den 7 januari 1942. Huvudfrågan utgjordes av relationerna mellan det vid föregående årsmötet beslutade s. k. liturgiska sällskapet och det under det gångna året instiftade »Laurentius Petri Sällskap». Sedan dessa relationer under en livlig diskussion blivit klarlagda beslöts att med frågande av föregående årsmötes beslut uppdraga åt en till tre personer utökad liturgisk sektion att handhava K. S. V:s liturgiska frågor. Till nya ledamöter i denna sektion utsågos

Biskop Aulén (företvarande) samt Kyrkoherden, Teol. Dr A. O. T. Hellerström och Domkyrkoorganisten H. Weman. Koralsektionen utökades med hrr W. Ahlén, Karl G. Gustafsson och L. Lindhagen, med hr. Ahlén som ordf. och hr. Lindhagen som sekr.

Till kyrkosångens befrämjande vid de militära förläggningarna utanordnades 300 kronor.

Till att stödja Sveriges organist- och kantorsförenings mångåriga strävan efter drägligare lönevillkor utsågs en tremannadeputation att i ärendet uppvakta ecklesiastikministern.

C. K:s styrelse omvaldes. (Biskop

Aulén ordf., Professor A. Nygren v. ordf., Komminister C. Grefberg sekr. o. bibl., Kantor Karl G. Gustafson kassör samt Domkyrkoorganist H. Weman och Musikdirektör W. Ahlén).

C. K:s räkenskaper för år 1941 upptaga i sammandrag följande poster:

Inkomster:

Behållning vid årets början	801:97.
Från Diakonistyrelsens Bokförlag	71:74
Årsavgifter från 9 stiftskretsar	450:—
Bankränta	3:90
Summa kronor	1.327:61

Utgifter:

Sekreterararvode	50:—
Sammanträden, porton, tel....	247:25
Behållning vid årets slut...	1.030:36
Summa kronor	1.327:61

Gökhem 31 december 1941.

Karl G. Gustafson
Kassaförvaltare.

P.M. till herrar kretsombud, sekreterare och kassaförvaltare.

1. Härnösands stiftskrets utser 2

revisorer samt 1 suppleant att revidera 1942 års räkenskaper, med anledning därav fatta beslut samt meddela därom till Kantor Karl G. Gustafson, före 1 december 1942.

2. Protokollsutdrag, utvisande ev. beslut från kretsarna med anledning C. K:s årssammanträde, skola före 1 december 1942 tillställas undertecknad. Dessutom skall redogörelse för resp. kretsars verksamhet under år 1942 vara undertecknad tillhanda före 31 december 1942 författad i den form, att den kan gå direkt till trycket för denna tidskrift, sedan den upplästs vid nästkommande årssammanträde den 7 januari 1943.
3. Motioner till nästa årssammanträde insändas till undertecknad före 1 december 1942.
4. Årsavgift — 50 kr. — insändes till Kantor Gustafson, Gökhem, före 1 december 1942. Hav godheten anteckna detta P.M. i Eder anteckningsbok! Stockholm den 20 februari 1942.

Gabriel Grefberg.
sekr.

II. Verksamheten i kretsarna år 1941.

Sällskapet Kyrkosångens Vänner i ärkestiftet sammanträdde till årsmöte i Upsala den 13 mars 1941. Därvid hölls ett orienterande föredrag om handboksfrågan av komminister P. A. Björkman, Funbo, varefter en livlig och givande diskussion vidtog. Årsmötet valde följande styrelse: H. Weman ordf., I. Sahlin v. ordf., L. Lindhagen sekr. och repr. i CK, P. G. Persson kassaförv., M. Engström, O.

Solén och E. Magnusson. Som avslutning på dagen demonstrerades den ombyggda domorgeln.

Den 3—8 aug. voro *koraldagar* anordnade i *Danderyd* med 30 fasta deltagare. Laudes, sext och completorium bads varje dag, omväxlande i läst och sjungen form. Moderna kyrkliga körverk genomgingos och utfördes delvis offentligen. Tre föredrag, om Gudstjänstens förnyelse, om Guds-

tjänst och gudstjänstrum samt om Nattvarden höllos. Dessutom spelades vid två orgelstunder klassiska och moderna orgelverk på kyrkans under året ombyggda orgel. Kursledare var under tecknad med biträde av organisten fru Rut Ericsson.

Den 4 oktober hölls *kyrkosångsdag i Enköping* med föredrag och praktiska övningar dels för organister dels för präster. Ledare voro här domkyrkoorganisten H. Weman och komminister I. Sahlin.

En liknande dag hölls också i *Norr-tälje* den 17 december, med genomgång av en högmässa ur liturgisk-musikalisk synpunkt, ett orienterande föredrag om den nya mässmusiken samt en musikandakt med avslutande completorium. Ledare var här domkyrkoorganisten Weman. Tillslutningen på båda dessa platser var relativt stor.

Sammanfattningsvis kan nog sägas, att 1941 varit ett livaktigt år för KSV i Ärkestiftet. De fyra sammankomsterna ha präglats av både framåtanda och fördjupning i KSV:s uppgifter på ett glädjande sätt. De ha också, som framgår av ovanstående, till en del varit av förberedande karaktär till de mycket stora arbeten som väntar i och med den väntade revisionen av mässmusiken under det kommande året.

Danderyd i dec. 1941.

L. Lindhagen.
sekr.

Göteborgs stiftskrets.

Medlemmar av Kyrkosångens Väners kör medverkade vid en vespergudstjänst, anordnad vid återöppnandet av Angereds kyrka söndagen den 26 okt. 1941.

Under året har sällskapets styrelse

efter ansökan utdelat anslag till 17 olika kyrkokörer i stiftsförsamlingar för understödande av deras verksamhet. Tillsammans med andra understöd av olika slag har härvid utdelats kr. 1275:— av sällskapets medel.

Göteborg den 4 jan. 1942.

Tore Hulthén
sekr. i Gbgs stiftskrets
av Kyrkosångens Vänner.

Kyrkosångens vänner i Växjö stift.

Årsmöte hölls i Växjö den 30 juni varvid styrelsens planer för arbetsårets verksamhet godkändes.

Den 30 sept.—2 okt. anordnade Sällskapet tillsammans med Kalmar diaikonikrets instruktionskurs för präster och kantorer m. fl. Härvid medverkade flera föreläsare. Förutom kursdeltagarna hade ett stort antal åhörare infunnit sig.

Den avdelning, som berörde kyrkosång och kyrkomusik, upptog följande föredrag: Om kyrkomusiken i vårt gudstjänstliv (Komminister Ingvar Sahlin, Viksta). Orgelns förkunelse i tonernas språk (Domkyrkoorganist David Becker). Hur jag lär min församling att sjunga (Stiftsadjunkt Per Edwall och kantor Folke Öberg).

Kursen avslutades med vespergudstjänst.

Den 25 och 26 oktober deltog K. S. V:s blandade kör, förstärkt med sångare ur Växjö stifts kyrkosångsförbund, i Tionde allmänna svenska kyrkosångshögtiden i Stockholm. Härvid framförde kören Andreas Hammerschmidt: Var välkommen Jesu kär. (6 st. kör à capella) Hymnen sammanställd ur Växjö stiftsbibliotek av domkyrkoorganist G. Arnér. Kören framförde dessutom D. Buxtehudes femstämmiga »Magnifikat» för kör, stråkorkester och orgel.

Koralstunder har anordnats i några församlingars kyrkor.

Blädinge den 20 jan. 1942.

Gunnar Johansson
sekr.

Skara stiftskrets årsberättelse 1941.

Arsmöte hölls i Skara den 17 febr. Berättelse över föregående års arbete föredrogs. Räkenskaperna, som balanserade på kr. 2390:34 och utvisade en behållning på kr. 1915:75, godkändes. Styrelsen med suppleanter och revisorer omvaldes. — Den 21 mars deltog K. S. V. i uppvaktningen för domkyrkoorganisten Ivar Widéen på hans 70-årsdag, varvid kören utförde några Widéen-hymner. Den 22 juni fyllde hovpredikanten Paul Nilsson 75 år. K. S. V. deltog även då i uppvaktningen. — Vid prästmötet i Skara den 1—3 juli medverkade K. S. V. först vid högmässan med Te Deum och vid kvällens musikstund, som var anordnad av Västergötlands Körförbund, med två separata hymner: Allegri-Miserere och Byrd-Christe qui lux es. Andra dagen avslutades med Completorium i Skånings-Åsaka kyrka i samband med kransnedläggning på framlidne biskopen Hj. Danells grav. — K. S. V. deltog med omkr. 30 medlemmar i Kyrkosångshögtiden i Stockholm den 25—26 okt. och framförde därvid separat i Engelbrektskyrkan och i Catarina kyrka Byrds Christe qui lux es. — Kören har under året haft flera gemensamma övningar. Koralövningar och sångstunder ha anordnats kretsvis i Finnerödja, Binneberg och Låstad i Forshem och Essunga samt i Norra Fogelås och Tidavad. Styrelsen har utgjorts av följande personer: kyrkoherde Sam. Melin, Borås, ordf., kyrkoh. G. Nordquist, Väring,

v. ordf., komm. E. H. Cederbom, Torbjörntorp, sekr. och 1. dirigent; kyrkoh. Nils Rosander, Synnerby, kassaförvalt. och 2. dirigent; fru Anna Fredin, Skara, ledamot. Suppleanter ha varit komm. C. Th. Ekelöf, Skövde och diakonissan Gudrun Andersson, Skara. Arkivarie: komm. B. Bruce, Skara. Revisorer: kyrkoh. Paul Melin och kantor H. Svensson med kantor O. Andersson som suppleant. Tackjärntorp den 30 dec. 1941.

Erik H. Cederbom.

Strängnäs stifts Kyrkosångsförbund 1941.

Trots att tidsläget yttringar på kommunikationernas och de militära inkallelsernas område under 1941 förelegat i lika hög grad som året förut, har det nu gångna året likväl varit ett gott år i arbetets tecken.

Den 12—14 mars hölls i Örebro en ganska välbesökt liturgisk-kyrkomusikalisk kurs för präster och kyrkomusiker. De förra hade litungik (läsning och sång), de senare kördirigering och orgelspel på arbetsordningen. Båda grupperna undervisades dessutom i tonbildning. Som lärare tjänstgjorde Dr A. O. T. Hellerström och musikdirektörerna Karl Nygren, Gunnar Marcusson och Rolf Forssman. Kursens högtidliga öppnande skedde i samband med en aktuell föreläsning av förbundets ordförande, biskop Gustaf Aulén.

Såsom praktiska förberedelser till deltagandet i rikskyrkosångsmötet i Stockholm 25—26 oktober hölls kyrkokonsert i Kumla den 25 maj och musikgudstjänst i Örebro Olaus Petri kyrka den 19 oktober. Vid högtiden i Stockholm, där förbundet deltog med omkring 450 sångare, framförde en del av förbundskören (c:a 150 sångare) Johan Helmich Romans Jubilate för kör, soli, orkester och or-

gel. Såsom solister medverkade konsertsångerskan Kerstin Lindberg-Torlind och operasångare Erik Jacobsson. Vid orgeln tjänstgjorde professor Otto Olsson. — En av förbundets körer — Kumla barnkör — hade fått en särskild uppgift vid rikshög-tiden. Den sjöng ett par flerstämmiga hymner vid matutinen i S:t Jacob och svarade vid samma tillfälle för den antifonala sången. Kören framförde dessutom ett antal hymner efter högmässan i Adolf Fredriks kyrka samma dag.

Vid årsmötet omvaldes samtliga medlemmar i styrelsen. Självskrivnen ordförande är stiftets biskop. Övriga medlemmar äro: komminister S. Håkansson, Södertälje, v. ordf., Musikdir. Rolf Forssman, Kumla, 1:e förbundsdirigent och sekreterare, kantor R. Jonsson, Sköllersta, kassaförvaltare, domkyrkoorganist R. Norrman, 2:e förbundsdirigent, musikdir. Ake Kullnes, Nyköping, 3:e förbundsdirigent, musikdir. Gunnar Marcusson, Örebro, kantor Paul Littorin, Stora Malm, kantor Sten Blomqvist, Vingåker, kyrkoherde Torsten Zetterquist, Vårdinge, samt stiftsadjunkten Sam Norrby, Strängnäs.

Förbundets medlemsantal har under sista året ökat avsevärt och utgör nu 40 körer med omkring 787 medlemmar.

Rolf Forssman.
sekr.

Linköpings stiftskrets.

Arbetet har under året på grund av tidsläget haft endast begränsad omfattning. Koralaftnar ha dock hållits inom vissa distrikt i stiftet, en arbetsform, som visat sig i hög grad befrämja församlingslivet.

Vid årsmöte i Kristberg beslöt kretsen att tillsammans med kantors-

föreningen anordna kyrkomusikdagar i Skeninge den 30 juni—2 juli och anslog för ändamålet 350 kronor, vilket belopp skulle kunna höjas, om så erfordrades. Dagarna måste emellertid inställas till stor besvikelse för många.

Årets stora händelse blev halvsekelsjubileet i stiftsstaden den 28 sept. Högtidstalet hölls av ordföranden, Biskop Tor Andrae, och kretsens historia skildrades av sekreteraren. Kören utförde ett sångprogram, varav en del nummer voro upptagna på programmet redan vid dess första konsert den 26 augusti 1891. Vid jubileet fick prosten Martin Allard i Örtomta mottaga en välförtjänt hyllning för sina utomordentliga kyrkomusikaliska insatser.

Åsbo i december 1941.

Arvid Nordin.
sekr.

Kyrkosångens Vänner i Härnösands stift.

Kyrkosångsförbundet Kyrkosångens Vänner i Härnösands stift höll sin årshögtid i Sollefteå lördagen och söndagen den 24 och 25 maj 1941. Programmet för högtiden upptog på lördagen årsmötesförhandlingar samt en musikandakt. Av årsberättelsen framgick att stiftsförbundet omfattade 64 körer med sammanlagt 1259 medlemmar och dessutom 48 st. enskilt anslutna, varför hela medlemsantalet utgjorde 1307. I musikandakten, som hölls i Sollefteå kyrka, medverkade musikdir. John Hult och sångerskan Anna-Lisa Lindqvist, Sundsvall, vilka utförde kompositioner av Bach, Buxtehude och Torelli. I söndagens högmässa predikade biskop Torsten Bohlin, och körsång utfördes av Härnösands domkyrkokör under ledning av musikdir. Carl Håkansson, Härnösand. På söndagseftermiddagen hölls hög-

tidskonsert i kyrkan, då förbundskören — cirka 400 sångare — under musikdir. John Hults ledning framförde bl. a. Valdemar Söderholm: Stabat Mater och J. H. Roman: Davids 117 psalm för kör, solo, stråkar och orgel.

Under året har hållits fyra barnsångarting i stiftet, nämligen i Sundsvall, Härnösand, Östersund och Gideå. Tingen, som på uppdrag av stiftsförbundet, anordnats av musikdir. Karl Lidén, Härnösand, hade samlat omkring 1100 deltagare. Programmet omfattade ett antal psalmer samt tvåstämmiga hymner. Såväl press som allmänhet ha visat synnerligt stort intresse för dessa ting, och deras ledare ha också samfällt uttalat den förhoppningen, att sångartingen måtte återkomma årligen.

Själeavad den 28 dec. 1941.

Knut Norell.
sekr.

Stockholms stiftskrets.

I samband med K. S. V:s Centralkommittés årsmöte hade anordnats ett sammanträde i Mäster Olofsgården

den 7 januari. Teol. Doktor Dick Helanders höll föredrag över ämnet: »Gudstjänstlivet i Sverige under 1800-talet».

Årsmöte hölls den 29 april i S:t Jacobs församlingssal. Härvid valdes undertecknad till sekreterare istället för komminister Gabriel Grefberg, som på grund av bristande tid undanbett sig återval. Årsmötet föregicks av musikandakt i S:t Jacobs kyrka, varvid utfördes kompositioner av Johan Helmich Roman. Medverkande voro S:t Jacobs kyrkokör, kyrkans organist, musikdirektör Waldemar Ahlén samt kantorn, musikdirektör Set Svanholm. Fil. Kand. Ake Ahlén höll föredrag om »Johan Helmich Roman, den svenska musikens fader».

Höstsammanträdet avhölls den 10 november i S:t Jacobs kyrksal. Rektor Herbert Lagerström inledde en diskussion över ämnet: »Körens uppgift i gudstjänsten». Före detta sammanträde samlades deltagarna i S:t Jacobs kyrka, där musikdirektör Waldemar Ahlén i samband med aftonbönen utförde några orgelstycken.

Stockholm den 3 januari 1942.

Karl Erik Fridblom.
sekr.

Recensioner.

För kör.

Trestämmig damkör.

Från Sveriges Körförbunds För-
lag, Sthlm:

J. S. Bach: Nu vilar hela jorden.
Kr. 0:15.

—, *O huvud, blodigt, sårat.* Kr. 0:15.

*Joh. Eccard: Nu kristne, glädens
alla.* Kr. 0:15.

Joh. Pachelbel: Sjungen vår Gud.
Kr. 0:10.

*V. Schurig: Jerusalem. häv upp din
röst.* Kr. 0:10.

Till sv. ps. 442 och 95 ha sammanställts två körkoralsviter, vardera bestående av tre sättningar av olika